

EUROPEAN POLICY BRIEF

MYWEB: MEASURING YOUTH WELL-BEING – ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

CHILDREN'S WELL-BEING IN GREECE

Αυτό το δεύτερο κείμενο πολιτικής του ερευνητικού προγράμματος MYWEB (FP7) με τη συμμετοχή 11 χωρών καταγράφει τα ευρήματα σε εθνικό επίπεδο και τις προτάσεις πολιτικής που προκύπτουν για την Ελλάδα.

Πρόγραμμα σε εξέλιξη

Έναρξη: Μάρτιος 2014

Ιούνιος 2016

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

In this second policy brief, we will draw on the findings from interviews and focus-groups with children 10-12 years old concerning their views and feelings about well-being and quality of life. Children seemed to value high the importance of leisure time, their relationships with their friends, but also family relations and achievement of their school goals. Despite the economic crisis and the difficulties the family sometimes faces, it seems that children are less anxious about their future. Of great importance is that the majority of children feel that their voice is not heard in society and most of the time the 'grown-ups' do not pay attention to their views because they are children. Bearing all that in mind and more specifically the importance of social relations and leisure time for the well-being of children, we will make policy recommendations on how policy makers should deal with the improvement of the parameters that define children's well-being. For example, the school might offer a credible course in a foreign language like any private organisation for languages, so that children do not need to attend so many activities outside school, which will give them more free time. In addition, more activities that would cultivate the creative nature of children could be added in the school curriculum (arts, games, sports, etc.), so that children are able to escape from the everyday routine.

Το MYWEB (Measuring Youth Well-Being) είναι ένα έργο χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του έβδομου πλαισίου στήριξης (FP7) το οποίο έχει ως στόχο να αξιολογήσει τη σκοπιμότητα έναρξης μίας ευρωπαϊκής μακροχρόνιας μελέτης για τα παιδιά και τους νέους. Δεκατρία πανεπιστήμια και ερευνητικοί οργανισμοί από έντεκα ευρωπαϊκές χώρες συνεργάζονται με στόχο την αξιολόγηση των υπαρχόντων δεδομένων και των πληροφοριών, αλλά και των προτεραιοτήτων που θέτει η τρέχουσα πολιτική για την ευημερία των παιδιών και των νέων, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα τη μεθοδολογική πρόκληση μίας νέας μακροχρόνιας έρευνας.

Τα βασικά πεδία ενδιαφέροντος του προγράμματος είναι τα ακόλουθα:

- η μέτρηση αντικειμενικών και υποκειμενικών κριτηρίων ευημερίας
- η μέτρηση υγείας, ευημερίας και φτώχειας
- οι οικογενειακές εμπειρίες, όπως η διάλυση οικογένειας, η επανασύσταση οικογένειας και οι επιπτώσεις στα παιδιά
- οι εκπαιδευτικές πορείες και εμπειρίες
- η μετάβαση από το σχολείο στην εργασία
- η δημιουργία σχέσεων ανάμεσα στους νέους (και η διάλυση σχέσεων)
- η απόκτηση παιδιών και η δημιουργία οικογένειας (και η διάλυση οικογένειας)
- οι εμπειρίες στέγασης
- η χαρτογράφηση των εν εξελίξει εμπειριών από τη δημιουργία φιλικών δικτύων καθώς και των δυναμικών τους
- η συμμετοχή σε οργανώσεις, κοινωνικές δραστηριότητες και δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου
- η αποτύπωση των εμπειριών των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Το πρόγραμμα παρέχει μία εμπειριστατωμένη και σφαιρική εικόνα των στοιχείων που απαιτούνται προκειμένου να εμπλουτισθούν και να αναπροσαρμοστούν οι ευρωπαϊκές πολιτικές που στοχεύουν στην προώθηση πολιτικών ευημερίας για παιδιά και νέους.

Πιο συγκεκριμένα:

- Μιλήσαμε με νέους ανθρώπους για να μας πουν οι ίδιοι πώς ερμηνεύουν διαφορετικές πτυχές της ευημερίας. Επιπλέον, συνεισέφεραν στην επιλογή ερευνητικών εργαλείων, αλλά και στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους κατάλληλους τρόπους συλλογής δεδομένων.
- Συμμετείχαν ειδικοί από διοικητικούς/κυβερνητικούς φορείς, ΜΚΟ, εκπαιδευτικούς φορείς προκειμένου να καθοριστεί η κατάλληλη στρατηγική χρήσης/συλλογής δεδομένων για τη μελέτη της ευημερίας.
- Αξιολογήσαμε σύγχρονες πηγές δεδομένων, τόσο θεσμικές όσο και ερευνητικές.
- Διαμορφώσαμε, ελέγξαμε και αξιολογήσαμε μία νέα μεθοδολογία έρευνας.

Σκοπός του κειμένου πολιτικής

Το παρόν κείμενο πολιτικής παρουσιάζει τα βασικά ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη στο πλαίσιο του πακέτου εργασίας 4 του ερευνητικού προγράμματος MYWEB, καθώς και τις προτάσεις πολιτικής βάσει των συγκεκριμένων ευρημάτων. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζουμε εν συντομία τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αντιλαμβάνονται τις διαφορετικές πτυχές της «ευημερίας» και της ποιότητας ζωής, όπως ο ελεύθερος χρόνος, οι φιλικές και οι οικογενειακές σχέσεις, το σχολείο, κτλ. Επιπλέον, μελετάται η στάση των παιδιών σχετικά με το εάν θεωρούν ότι η φωνή τους ακούγεται μέσα στην κοινωνία. Βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας που διεξήχθη μέσω συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης με παιδιά 10-12 ετών, διατυπώνουμε προτάσεις πολιτικής, οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση των παραγόντων που καθορίζουν την ποιότητα ζωής των παιδιών.

Η μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών που συμμετείχαν στην έρευνα δεν ήταν εξοικειωμένη με τον όρο «ευημερία», ενώ πολλά από αυτά δεν κατανοούσαν ούτε τον όρο ποιότητα ζωής. Τα περισσότερα παιδιά θεωρούν ότι οι καλές σχέσεις με τους φίλους συνιστά έναν πολύ σημαντικό παράγοντα για να έχει κάποιος καλή ποιότητα ζωής. Πολλοί από τους ερωτώμενους είπαν ότι το σχολείο παίζει σημαντικό ρόλο στην ποιότητα της ζωής τους, καθώς τους παρέχει τα απαραίτητα εφόδια όχι μόνο για να βρουν μία καλή δουλειά στο μέλλον, αλλά ταυτόχρονα τους μαθαίνει τον τρόπο για να αντιμετωπίζουν τις ποικίλες καταστάσεις της ζωής.

Η πλειοψηφία των παιδιών ταύτισαν την ευτυχία με την ικανοποίηση που λαμβάνει κανείς από καθημερινές καταστάσεις. Είπαν ότι όταν έχουν αρκετό διάβασμα για το σπίτι ή όταν έχουν να αντιμετωπίσουν δύσκολες καταστάσεις στο σχολείο ή ακόμη όταν μαλώνουν με τους φίλους τους, αισθάνονται αγχωμένα και κακόκεφα. Υποστήριξαν ότι ο ελεύθερος χρόνος είναι εξαιρετικά σημαντικός καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να ασχολούνται με εξωσχολικές δραστηριότητες, να συναντώνται με τους φίλους τους και να αποφορτίζουν το μυαλό τους από την καθημερινή πίεση.

Γενικά η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων αισθάνεται ικανοποιημένη με τη ζωή της. «Είμαι χαρούμενη επειδή ζω» (Ιουλία, 11 ετών). Αυτό το αίσθημα ικανοποίησης συνεπάγεται από το γεγονός ότι έχουν καλούς και πιστούς φίλους, τους αρέσει το σπίτι και η περιοχή που κατοικούν, έχουν στενές και καλές σχέσεις με την οικογένεια και επίσης τους αρέσει το σχολείο που φοιτούν. Αισθάνονται ακόμη πιο ικανοποιημένοι όταν επιτυγχάνουν τους στόχους τους στο σχολείο. Επιπρόσθετα, είναι ικανοποιημένοι γνωρίζοντας ότι οι γονείς τους εργάζονται και αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να πληρώνουν για τις εξωσχολικές τους δραστηριότητες.

Διαπιστώνεται ότι το φιλικό, οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον επηρεάζει με θετικό τρόπο τα παιδιά και ιδιαίτερα οι γονείς, οι οποίοι λειτουργούν ως πρότυπα και τους στηρίζουν ψυχολογικά και ηθικά. Τα περισσότερα παιδιά είπαν ότι η επίτευξη των στόχων τους θα τους βοηθήσει να έχουν μία καλύτερη ζωή στο μέλλον. Αν και πιστεύουν ότι η ζωή τους στο μέλλον θα έχει δυσκολίες και θα πρέπει να υπερβούν αρκετά εμπόδια προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους, είναι πολύ αισιόδοξα για το μέλλον.

Καθώς μεγαλώνω κατανοώ καλύτερα τα προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο και για αυτό το λόγο δεν είμαι τόσο χαρούμενη όσο ήμουν στο παρελθόν. (Τίνα, 11 ετών)

Τα παιδιά 10-12 ετών, αν και ανέφεραν την έλλειψη ελεύθερου χρόνου, τις πολλές δραστηριότητες πέραν του σχολείου και το βεβαρυμένο καθημερινό πρόγραμμα, ήταν λιγότερο αγχωμένα σε σχέση με τα μεγαλύτερα παιδιά, περισσότερο ανέμελα και λιγότερο προβληματισμένα για το μέλλον. Αυτό που διατύπωσαν ως κύρια παράμετρο που τα κάνει λιγότερο χαρούμενα είναι η έλλειψη ελεύθερου χρόνου.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα παιδιά 10-12 ετών, όπως και τα μεγαλύτερα, αισθάνονται ότι η φωνή τους δεν ακούγεται στην κοινωνία. Οι πολιτικοί, η κυβέρνηση, αλλά και γενικότερα οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για τις ανάγκες και τις απόψεις των παιδιών και των νέων.

Νομίζω ότι η φωνή μας δεν ακούγεται. Οι 'μεγάλοι' νομίζουν ότι επειδή είμαστε παιδιά δεν πρέπει να μας δίνουν σημασία. Θα ήθελα η γνώμη μου να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη γιατί πολλές φορές νομίζω ότι έχω δίκιο. (Ελευθερία, 11 ετών)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Βάσει των παραπάνω ευρημάτων θα προσπαθήσουμε να διατυπώσουμε εν συντομία κάποιες προτάσεις πολιτικής. Δύο είναι τα βασικά ζητήματα τα οποία προέκυψαν ως σημαντικά στο πλαίσιο της ερευνητικής διαδικασίας: η έλλειψη ελεύθερου χρόνου και το γεγονός ότι η φωνή των παιδιών δεν ακούγεται μέσα στην κοινωνία.

Αναφορικά με το ζήτημα του μειωμένου ελεύθερου χρόνου θα πρέπει να επανεξετασθεί η λειτουργία του σχολικού συστήματος. Τα παιδιά μετά το σχολείο συμμετέχουν σε μία σειρά από δραστηριότητες, όπως εκμάθηση ξένης γλώσσας, φροντιστήρια, αθλητισμός, κλπ. Η συμμετοχή σε αυτές τις δραστηριότητες σε συνδυασμό με τις εργασίες που έχουν για το σχολείο μειώνουν σημαντικά τον ελεύθερο χρόνο τους. Ίσως, λοιπόν, να ήταν σκόπιμο το σχολείο να κάλυπτε τις προαναφερθείσες ανάγκες των παιδιών έτσι ώστε μετά το σχόλασμα να έχουν μόνο την προετοιμασία για την επόμενη σχολική ημέρα. Επίσης, σημαντικό θα ήταν - και αυτό αφορά κυρίως στα δημόσια δημοτικά σχολεία - να εμπλουτισθεί το σχολικό πρόγραμμα και με δραστηριότητες που να ενισχύουν τη δημιουργική φύση των παιδιών και οι οποίες θα έχουν ως σαν αποτέλεσμα την αποφόρτιση των παιδιών από την καθημερινή, αυστηρή σχολική διαδικασία. Όταν τα παιδιά αισθανθούν λιγότερο πιεσμένα και φορτισμένα μέσα στο σχολικό περιβάλλον, θα ενισχυθούν και οι ψυχολογικοί παράγοντες που συνδράμουν στην καλύτερη ποιότητα ζωής.

Οι παραπάνω αλλαγές ή όποιες άλλες κρίνονται αναγκαίες, θα πρέπει πάντα να γίνονται κατόπιν διαλόγου και επικοινωνίας με τους μαθητές και αυτό αναδεικνύει το άλλο σημαντικό εύρημα της έρευνας: την απουσία συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν. Ακόμη και όταν αναφερόμαστε σε παιδιά 10-12 ετών θα πρέπει να κατανοούμε ότι έχουν άποψη για τη ζωή τους και το μέλλον τους. Χαρακτηριστικό είναι ότι σχεδόν όλα τα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να συμμετέχουν σε μελλοντική βραχυχρόνια ή μακροχρόνια έρευνα καθόσον μέσα από τη διαδικασία αυτή έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους, να συζητήσουν τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς που έχουν για το μέλλον και να κάνουν με αυτό τον τρόπο τη φωνή τους να ακουστεί.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

Στο παρόν κείμενο πολιτικής παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας η οποία διεξήχθη στο πλαίσιο του πακέτου εργασίας 4. Στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας διεξήχθησαν συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης με παιδιά και νέους, στοχεύοντας στην καταγραφή και ανάλυση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον όρο ευημερία και ποιότητα ζωής, αλλά και ταυτόχρονα στην ανάδειξη τυχόν διαφορών ή/και ομοιοτήτων ανάμεσα στα παιδιά και στους νέους. Τα ευρήματα στα οποία οδήγησε η ανάλυση των συλλεχθέντων στοιχείων από την ερευνητική ομάδα αποτυπώθηκαν στην τελική έκθεση του πακέτου εργασίας 4.

Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν 2 σχολεία, ένα δημόσιο δημοτικό για τα παιδιά ηλικίας 10-12 ετών που συμμετείχαν στην έρευνα και ένα ιδιωτικό σχολείο με παιδιά ηλικίας 15-16 ετών. Η επιλογή ενός δημόσιου και ενός ιδιωτικού σχολείου έγινε διότι τα παιδιά που φοιτούν στο ιδιωτικό σχολείο (Εκπαιδευτήρια Πλάτωνα) κυρίως προέρχονται από οικογένειες με υψηλότερο κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο σε αντίθεση με τους μαθητές που φοιτούν στο δημόσιο σχολείο (Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης) των οποίων οι οικογένειες ανήκουν κυρίως στη μεσαία ή κατώτερη κοινωνική τάξη. Πραγματοποιήθηκαν 6 συνεντεύξεις με παιδιά ηλικίας 10-12 ετών και πέντε συνεντεύξεις με παιδιά ηλικίας 15-16 ετών. Επιπρόσθετα, διεξήχθησαν μία ομάδα εστίασης (focus group) στην οποία συμμετείχαν επτά παιδιά ηλικίας 10-12 ετών και μία ομάδα εστίασης με επτά παιδιά 14-15 ετών.

Τόσο οι συνεντεύξεις όσο και οι ομάδες εστίασης πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο που φοιτούν τα παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα, κατόπιν παροχής σχετικής άδειας από τη διοίκηση του σχολείου. Όλοι οι ερωτώμενοι ή οι γονείς τους υπέγραψαν σχετική φόρμα συναίνεσης, ενώ σε κάθε περίπτωση οι γονείς ανηλίκων είχαν ενημερωθεί για την έρευνα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι και στα δύο σχολεία έλαβε χώρα μία συνάντηση με τους μαθητές πριν τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων προκειμένου να ενημερωθούν για τους στόχους τους ερευνητικού προγράμματος MYWEB καθώς και για το περιεχόμενο της έρευνας.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μέτρηση της ευημερίας και της ποιότητας ζωής των νέων (Measuring Youth Well-Being - MYWEB)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Καθηγητής Gary Pollock, Manchester Metropolitan University.
G.pollock@mmu.ac.uk.

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

Manchester Metropolitan University, UK
University of Bremen, Germany
Pompeu Fabra University, Spain
Ivo Pilar Institute, Croatia
University of Debrecen, Hungary
Daugavpils University, Latvia
Panteion University, Greece
Tallinn University, Estonia
University of SS Cyril and Methodius, Slovakia
University of Lisbon, Portugal
Caucasus Research Resource Centres, Georgia
University of Essex, UK
University of Cambridge, UK
Catalan Youth Agency, Spain

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

FP7 Framework Programme for Research of the European Union – Coordinating Support action

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

30 μήνες

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Συμμετοχή ΕΕ: 1.49 εκατομμύρια ευρώ

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.fp7-myweb.eu

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επιστημονικά υπεύθυνη είναι η καθηγήτρια Κοινωνιολογίας (Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου) κα Αλεξάνδρα Κορωναίου.
Επικοινωνία:
Γιώργιος Αλεξιάς, Αν.Καθηγητής Παντείου Παν/μίου galexias@yahoo.gr
Αλέξανδρος Σακελλαρίου, sociology.panteion@gmail.com
Ειρήνη Χιωτάκη-Πούλου, i.chiotaki@gmail.com και
Γιώργος Βάγιας, george.vayias@gmail.com

ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Summary of a review of Child and Youth Wellbeing Policy in Europe
<http://fp7-myweb.eu/delphi/policy-summary>
Overview of the Delphi survey results
<http://fp7-myweb.eu/delphi/delphi-results>

